

Narzędzia wspierające transformację energetyczną

Analiza rynku „Białych Certyfikatów”

System białych certyfikatów (SBC) jest to rynkowy mechanizm wsparcia działań mających na celu poprawę efektywności energetycznej gospodarki. Tzw. białe certyfikaty (BC) są to natomiast certyfikaty wydane przez niezależne organy certyfikujące, potwierdzające roszczenia uczestników rynku w związku z oszczędnościami energetycznymi, uzyskanymi w efekcie zastosowania środków efektywności energetycznej, stanowiące świadectwa efektywności energetycznej (SEE).

W Polsce SBC wprowadzony został w ramach ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o efektywności energetycznej [1]. W nowej ustawie z dnia 20 maja 2016 r. zmodyfikowano jednak jego zasady działania.¹

W ramach realizacji obowiązku uzyskania oszczędności energii podmioty zobowiązane, tj.:

- *przedsiębiorstwo energetyczne wykonujące działalność gospodarczą w zakresie wytwarzania lub obrotu energią elektryczną, ciepłem lub gazem ziemnym i sprzedające energię elektryczną, ciepło lub gaz ziemny odbiorcom końcowym przyłączonym do sieci na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (RP);*
- *odbiorca końcowy przyłączony do sieci na terytorium RP będący członkiem giełdy w rozumieniu ustawy z dnia 26 października 2000 r. o giełdach towarowych (Dz. U.*

¹ Obowiązek ten wynika z art. 7 EED o systemach obowiązkowego oszczędzania energii a w Pakiecie Zimowym (2016) zostało zaproponowane jego przedłużenie do roku 2030.

z 2016 r. poz. 719) lub członkiem rynku organizowanego przez podmiot prowadzący na terytorium RP rynek regulowany;

- odbiorca końcowy przyłączony do sieci na terytorium RP będący członkiem giełdowej izby rozrachunkowej w rozumieniu ustawy z dnia 26 października 2000 r. o giełdach towarowych;*
- odbiorca końcowy przyłączony do sieci na terytorium RP sprowadzający gaz ziemny w ramach nabycia wewnątrzwspólnotowego lub importu w rozumieniu przepisów o podatku akcyzowym, w odniesieniu do ilości tego gazu zużytego na własny użytek;*
- towarowy dom maklerski lub dom maklerski w rozumieniu ustawy z dnia 26 października 2000 r. o giełdach towarowych;*

zobligowane zostały uzyskać w każdym roku oszczędność energii finalnej w wysokości 1,5%:

- ilości energii elektrycznej, ciepła lub gazu ziemnego, wyrażonej w tonach oleju ekwiwalentnego, sprzedanych w danym roku odbiorcom końcowym przyłączonym do sieci na terytorium RP, pomniejszonej o ilość energii zaoszczędzonej przez odbiorców końcowych;*
- ilości energii elektrycznej lub gazu ziemnego, wyrażonej w tonach oleju ekwiwalentnego, zakupionych w danym roku: na giełdzie towarowej lub na rynku organizowanym przez podmiot prowadzący na terytorium RP rynek regulowany w transakcjach zawieranych we własnym imieniu przez odbiorców końcowych; poza giełdą towarową lub rynkiem organizowanym przez podmiot prowadzący na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej rynek regulowany lub przez spółkę, której Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S.A. przekazał wykonywanie czynności z zakresu wspomnianych zadań; przez towarowy dom maklerski lub dom maklerski w rozumieniu ustawy z dnia 26 października 2000 r. o giełdach towarowych;*

- ilości gazu ziemnego, wyrażonej w tonach oleju ekwiwalentnego, sprowadzonego w danym roku na terytorium RP w ramach nabycia wewnątrzwspólnotowego lub importu w rozumieniu przepisów o podatku akcyzowym i zużytego na własny użytek, inny niż cele nieenergetyczne.

Z dniem 1 października 2017 roku wygasła możliwość jaką dawał art. 57 ustawy z dnia 20 maja 2016 r. o efektywności energetycznej czyli możliwość wnioskowania o uzyskanie świadectw efektywności energetycznej tzw. białych certyfikatów za realizację przedsięwzięć służących poprawie efektywności energetycznej, które zostały zrealizowane w latach 2014 - 2016.

Obecnie o wydanie ww. świadectw starać się mogą jedynie podmioty, które planują realizację inwestycji efektywnościowych i jeszcze przed jej rozpoczęciem przedłożą Prezesowi URE odpowiedni wniosek wraz z audytem efektywności energetycznej dla danego przedsięwzięcia. Ustawa wprowadziła zmiany w systemie ewidencjonowania białych certyfikatów na TGE.

Obecnie funkcjonują 3 rejestry świadectw efektywności energetycznej, które mają służyć do obrotu świadectwami:

- PMEF – rejestr świadectw na podstawie ustawy dnia 15 kwietnia 2011 r. o efektywności energetycznej, które można umarzać do dn. 30 czerwca 2019 roku,
- PMEF_F – rejestr świadectw wydanych na podstawie art. 20 ustawy z 20 maja 2015 r. o efektywności energetycznej, które można umarzać w dowolnym roku,
- PMEF 2018 – rejestr świadectw wydanych na podstawie art. 57 (przepisy przejściowe) ustawy z 20 maja 2016 r. o efektywności energetycznej, które zostały wydane w 2018 roku i które można umarzać w związku z realizacją obowiązku za rok 2018 (do 30 czerwca 2019 roku).

Rejestr świadectw PMEF 2016 oraz PMEF 2017 zostały już zamknięte. Liczba wniosków złożonych w systemie przejściowym jest szacowana na około 2000, równolegle są również składane wnioski o wydanie świadectw efektywności energetycznej w trybie art. 20 ustawy z 20 maja 2016 r. o efektywności energetycznej (PMEF_F).

W ostatnim czasie URE boryka się z problemami kadrowymi w dziale efektywności energetycznej, co w połączeniu z dużą ilością wniosków oczekujących na rozpatrzenie skutkuje dużymi opóźnieniami. Składane wnioski nie są procedowane w ustawowym terminie 45 dni, obecnie czeka się ponad rok. Oznacza to, że przedsiębiorcy składając wnioski we wrześniu 2017 roku liczyli na otrzymanie świadectw na początku roku 2018, a jeszcze ich nie otrzymali. W związku z dużymi opóźnieniami w wydawaniu decyzji o przyznaniu świadectw efektywności energetycznej jest już niemal pewne, powstanie nowy rejestr, gdyż nie wszystkie wnioski złożone w systemie przejściowym (jak i ustawy z 11 kwietnia 2011 roku) nie zostały wydane. Nowy rejestr będzie oznaczony jako:

- PMEF 2019 – rejestr świadectw wydanych na podstawie art. 57 ustawy z 20 maja 2016 r. o efektywności energetycznej, które zostały wydane w 2019 roku i które można umarzać w związku z realizacją obowiązku za rok 2019 (do 30 czerwca 2020 roku).

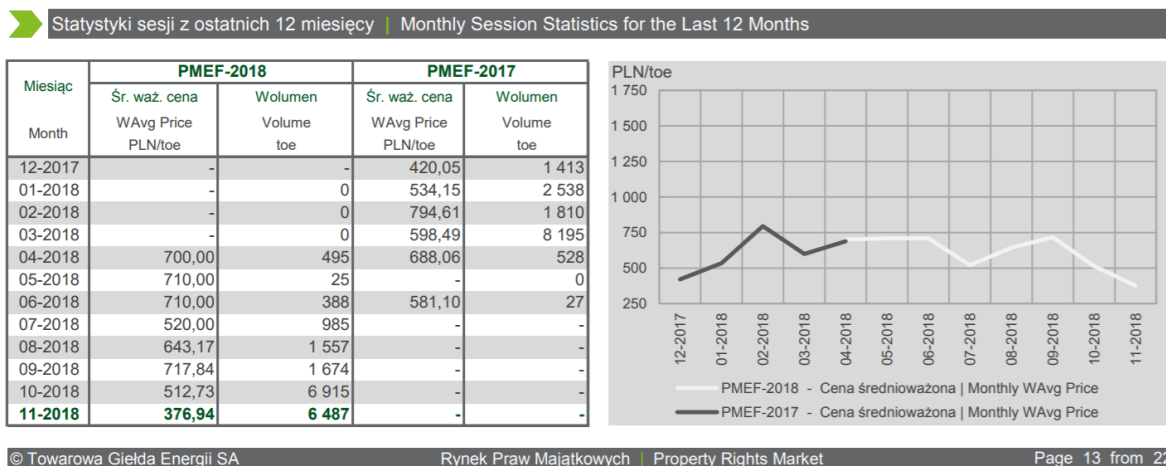
Podmioty, które otrzymają świadectwa w nowym rejestrze mogą mówić o swoistym szczęściu. Mimo dużego czasu oczekiwania wartość świadectw, które uzyskają będzie wyższa niż wartość świadectw w rejestrze PMEF 2017 oraz PMEF 2018. Wiąże się to z już pewną nadpodażą. Na koniec listopada br. stan poszczególnych rejestrów był następujący:

- PMEF – 605 166,006 toe,
- PMEF_F – 12 933,296 toe,
- PMEF 2018 – 74 136,013 toe.

Oznacza to, że obecnie na rynku jest dostępnych 679 302,019 świadectw efektywności energetycznej, które z godnie z obecnym systemem prawnym tracą ważność 30 czerwca 2019 roku.

Obecne zapotrzebowanie systemu na białe certyfikaty to 300-350 tys. świadectw rocznie. Wielkość obowiązku uzależniona jest od zużycia gazu, ciepła oraz energii elektrycznej przez odbiorców końcowych, na co wpływ ma wiele czynników np. mają warunki atmosferyczne. Przy obecnej sytuacji połowa świadectw efektywności energetycznej może utracić ważność, a tym samym podmioty będące w posiadaniu certyfikatów mogą nie uzyskać oczekiwanych środków. Należy nadmienić, że świadectwa w ramach rejestru PMEF są ciągle wydawane, co może wiązać się ze powiększeniem listy poszkodowanych.

Tak więc świadectwa wydane w rejestrze PMEF_2019 będą miały ustawowo zapewnione dłuższy termin ważności, niż te wydane w tym roku, dzięki czemu ich rynkowa cena może okazać się wyższa.

[źródło: https://tge.pl/fm/upload/Raporty-Miesieczne/2018/RAPORT_listopad_2018.pdf]

Z analizy cen świadectw efektywności energetycznej wydanych w trybie przejściowym wynika, że cena zmieniała się w przedziale 330- 710 PLN/toe. Obecnie świadectwa osiągają najniższe ceny w historii rejestrów.

W ciągu roku zarówno posłowie, senatorowie jak i przedsiębiorcy zadawali pytania do Ministerstwa Energii licząc na informacje czy Ministerstwo planuje ingerować w działanie systemu. Cytując odpowiedź Tadeusza Skobel Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Energii do Marszałka Sejmu RP Marka Kuchcińskiego z dnia 3 grudnia 2018 roku

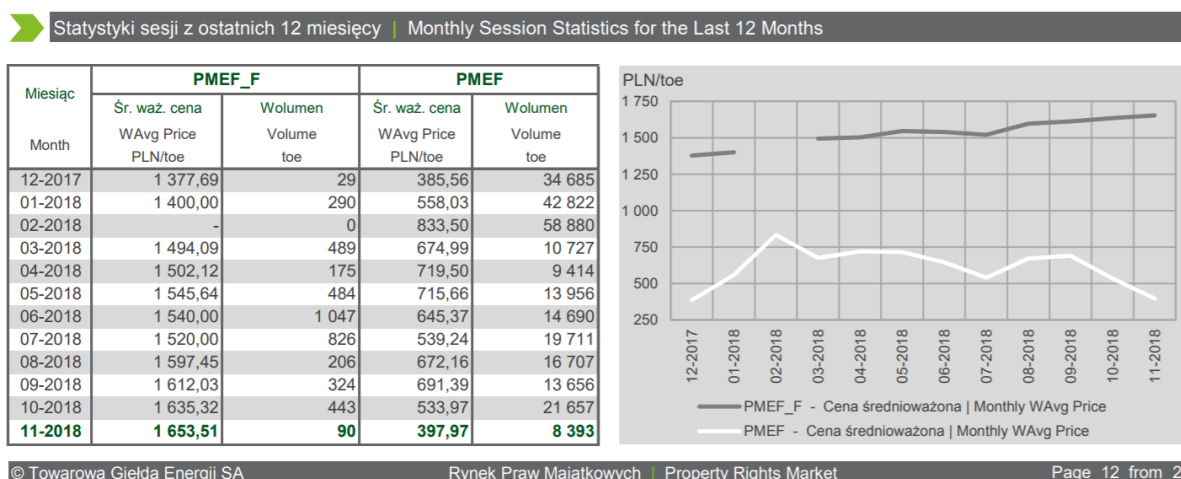
„Minister Energii, w odpowiedzi udzielonej 14 grudnia 2017 roku na interpelację Pana Posła Grzegorza Adama Woźniaka z dnia 24 listopada 2017 roku oraz w odpowiedzi na oświadczenie złożone przez senatora Jana Marię Jackowskiego z dnia 19 stycznia 2018, udzielonej 20 lutego 2018 roku informował, że wprowadzenie postulowanych zmian w ustawie o efektywności energetycznej z 20 maja 2016 roku, w obszarze ważności świadectw efektywności energetycznej jest możliwe, lecz uwzględnienie w/w postulatu zostało uzależnione od wystąpienia realnego zagrożenia w postaci pozostania w rejestrach prowadzonych przez Towarową Giełdę Energii, po dniu 30 czerwca 2019 roku praw majątkowych dla świadectw efektywności energetycznej, które nie zostały umorzone. Funkcjonowanie systemu jest na bieżąco monitorowane a wnioski płynące z obserwacji są poddawane uważnej analizie. Zmiany w regulacjach powinny być wprowadzane roztropnie, z uwzględnieniem wszystkich elementów działania systemu, w tym przypadku, w szczególności konieczności realizacji zadań z zakresu osiągnięcia efektywności energetycznej.”

Wiadomość ta oznacza możliwość interwencji Ministerstwa Energii i zmianę przepisów przejściowych.

Pozostaje pytanie jak na ewentualną zareagują podmioty, które prowadziły obrót na TGE z wiedzą, że jest ryzyko nadpodaży a świadectwa w rejestrach PMEF oraz PMEF_2018 mają krótki termin ważności. Takie podmioty sprzedawały świadectwa po dużo niższej wartości (nawet po 300 PLN/toe transakcje z sesji z początku grudnia 2017).

Podmioty, które dopiero teraz decydują się skorzystać z zapisów ustawy z dnia 20 maja 2016 r. o efektywności energetycznej znajdują się jednak w dużo lepszej sytuacji.

Te, które planują realizację inwestycji efektywnościowych i jeszcze przed jej rozpoczęciem przedłożą Prezesowi URE odpowiedni wniosek wraz z audytem efektywności energetycznej dla danego przedsięwzięcia uzyskają certyfikaty bezterminowe. Znika więc ryzyko utraty ich ważności. Certyfikaty uzyskiwane dla planowanych inwestycji na podstawie ww. ustawy agregowane są oddzielnie w rejestrze PMEF_F. Oznacza to, że opisywane wyżej negatywne doświadczenia z wartością certyfikatów wydanych w ramach starej ustawy oraz okresu przejściowego nie mają wpływu na perspektywę wartości certyfikatów wydawanych za planowane inwestycje. Potwierdzają to też dotychczasowe notowania na TGE instrumentu PMEF_F. Maksymalna cena certyfikatów oznaczonych symbolem PMEF_F z wszystkich zawartych transakcji sesyjnych w 2018 roku wyniosła aż 1 654 zł/toe (sesja z 8.11.2018).

[źródło: https://tge.pl/fm/upload/Raporty-Miesieczne/2018/RAPORT_listopad_2018.pdf]

Niepewna sytuacja dla certyfikatów prowadzonych w rejestrach PMEF oraz PMEF_2018 może obniżyć zainteresowanie systemem efektywności energetycznej. Jednak ciągłość działania systemu i jego zdolność do samoregulacji w kolejnych latach zapewni pewny przychód przedsiębiorcom, którzy złożą wnioski o wydanie świadectw.

Zapraszamy do kontaktu z nami jeśli jesteście Państwo zainteresowali uczestniczeniem w systemie białych certyfikatów lub macie pytania związane z jego działaniem.

Kontakt:

Stowarzyszenie na rzecz efektywności im. prof. Krzysztofa Żmijewskiego

ul. Krucza 41/43 lok. 68 00-525 Warszawa

www.stowarzyszenie-zmijewski.pl, biuro@stowarzyszenie-zmijewski.pl,

tel. 601 313 989